

Parklekan på Furutorpsplatsen. Foto: Bertil Hagberg.

HELSINGBORG

Trygghet i stadsmiljön

Handlingsplan för Helsingborgs stad 2024–2030

Kungstorget. Foto: Lotta Wittinger.

Beslutat av: Stadsbyggnadsnämnden · **Datum:** 26 oktober 2023 · **Dokumentets giltighet:** 2024–2030
Copyright © Helsingborgs stad 2023 · **Dokumentansvarig:** Stadsmiljöavdelningen, enheten för gestaltning och projektering.

Kom ihåg att tala om att innehållet kommer från *Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön Helsingborgs stad 2024–2030*, om du återger något ur planen i andra sammanhang.

Kontakta oss via e-post på tryggareplatser-sbf@helsingborg.se
Du kan också läsa mer om våra aktuella projekt på helsingborg.se/tryggareplatser

Dokumentet har tagits fram av stadsbyggnadsförvaltningen, Helsingborgs stad.

Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön 2024–2030

Projektledare: Moa Sundberg *urban designer, stadsmiljöavdelningen, stadsbyggnadsförvaltningen*
Bitr. projektledare: Cecilia Fredriksson *samhällsplanerare, stadsmiljöavdelningen, stadsbyggnadsförvaltningen*

Styrgrupp:

Martin Hadmyr *stadsträdgårdsmästare och enhetschef gestaltning och projektering, stadsbyggnadsförvaltningen*
Marie Holmqvist *avdelningschef stadsmiljö, stadsbyggnadsförvaltningen*
Oscar Grönvall *enhetschef trafik, stadsbyggnadsförvaltningen*
Emelie Lewin *avdelningschef drift- och underhåll, stadsbyggnadsförvaltningen*
Erika Duvner *säkerhetsstrateg, strategisk samhällsutveckling, stadsledningsförvaltningen*
Malin Marksell *social samordnare, arbetsmarknadsförvaltningen*
Angelina Pavlova *sektionschef, socialförvaltningen*
Daniel Nilsson *fritidschef, skol- och fritidsförvaltningen*
Jonas Jakobsson Gjörtler *kommunikationschef, Helsingborgshem*

Förord

Under Covid-19 pandemin blev det tydligt vilken viktig roll det offentliga rummet spelar för människor att träffa varandra och för livskvaliteten. Det visar på värdet av genomtänkta och välskötta platser med en utformning som återspeglar invånarnas behov. En viktig del i det är att platsen upplevs trygg och säker.

Trygghet är en central fråga som på så många sätt berör och påverkar vår stad och dess invånare. Då trygghet är subjektivt, kan en individs trygghetskänsla variera i förhållande till någon annans upplevelse beroende på livssituation, erfarenheter och individuella förutsättningar. Gemensamt är dock att vi tenderar att känna oss trygga när vi tycker oss kunna lita på människor i vår omgivning.

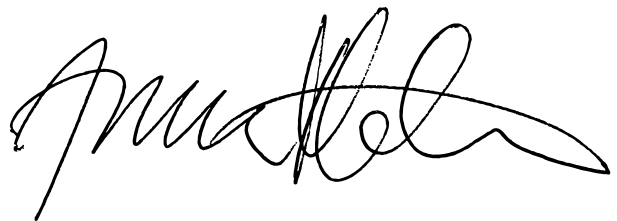
Ur stadsbyggnadsperspektivet löper trygghetsfokus som en röd tråd genom planeringsprocessen till gestaltningen av platser som sedan byggs och underhålls. Tillsammans skapar vi förutsättningar för rörelse, aktivering och levande platser.

Det innebär åtgärder som små och snabba förbättringar av stadsmiljön till mer omfattande områdesinsatser. Våra punktinsatser är viktiga för att bryta negativa tendenser och testa nytt. För att komma åt den större trygghetsproblematiken måste vi ta ett helhetsgrepp genom att samverka med fler aktörer i långsiktiga processer och närvaro. Då vi vet att det finns en nära koppling mellan trygghet och tillit stöttar vi invånarengagemang och möter invånare i dialoger.

Med handlingsplanen vill vi utifrån vårt uppdrag på stadsbyggnadsförvaltningen bidra till en ökad trygghet i stadsmiljön genom att systematiskt arbeta med säkerhetshöjande och brottsförebyggande åtgärder. Både med att beakta näringslivet och företagarnas behov och genom att stärka civilsamhället. Vi tror att det skapar förutsättningar för jämlika och inkluderande stadsmiljöer och bidrar till ökat förtroende mellan myndigheter och invånare.

Alexander Svensson
Stadsbyggnadsnämndens ordförande
Helsingborgs stad
Helsingborg den 26 oktober 2023

Anna Möller
Stadsbyggnadsdirektör
Helsingborgs stad
Helsingborg den 26 oktober 2023

Innehåll

1. Inledning	5
Vad är trygghet?	6
Syfte och mål	6
Planens ramar	7
2. En trygg stad	8
Trygghet och brott	8
Jämlikhet och inkludering	9
3. Planera bygga förvalta	10
HELA stadsbyggnadsprocessen	10
Levandegöra	11
4. Faktorer som påverkar tryggheten	12
5. Trygghetsprojekt	14
Fysiska åtgärder	14
Sociala insatser	14
Områdesinsatser	15
Viktiga delar i våra trygghetsprojekt	16
6. Resurser	18
Ekonomi	18
Ansvarsfördelning	19
Utvecklingsmöjligheter	20
Bilaga - arbetsmodeller	22

1. Inledning

En stad för alla där invånare känner sig trygga är också en stad som tillhandahåller attraktiva offentliga stadsmiljöer med torg, parker och lek som uppmuntrar till möten, rekreation och en aktiv livsstil.

En förutsättning för att platser uppskattas är att de är väl planerade, har god tillgänglighet och är vackert gestaltade. I Helsingborgs stad försöker vi skapa olika platser som tilltalar många människor. Det är viktigt att vi har närvaro av olika grupper och det som på engelska benämns "eyes on the street" då det bidrar till ökad trygghet för många.

I handlingsplanen för stadsbyggnadsförvaltningen beskrivs identifierade utmaningar, fokusområden och vad vi prioriterar och samverkar kring för åren

2024–2030. Handlingsplanen visar riktningen men är samtidigt anpassningsbar efter samhällsutvecklingen.

Vi har gjort en förflyttning i trygghetsarbetet – från att ha varit mer sökande och testat oss fram – till att satsa på mer långsiktiga processer. Det innebär ökad närvaro i våra prioriterade områden samtidigt som vi gör åtgärder över hela staden.

Genom en flexibel handlingsplan har vi utrymme att utveckla platser efter förutsättningar och behov. Med aktuell forskning och beprövade metoder lägger vi grunden för ett målinriktat, systematiskt och effektivt trygghetsarbete som är mätbart, både vad gäller mer säkerhetsmässiga- och brottsförebyggande åtgärder.

Projekt "Var är tjejerna?" på Gustav Adolfs torg på Söder. Foto: Tengbom Arkitekter.

Tunnel Närlunda. Foto: Bifido och Jacoba.

Vad är trygghet?

I Helsingborgs stad har vi enats kring en gemensam definition av begreppen säkerhet och trygghet, när det gäller frågor om brott och ordningsstörningar.

Säkerhet handlar om den faktiska risken att utsättas för brott och ordningsstörningar.

Trygghet handlar om individens upplevelse av sin egen och andras säkerhet.

På stadsbyggnadsförvaltningen har vi inom vårt uppdrag stor möjlighet att skapa förutsättningar för säkra och trygga stadsmiljöer.

Syfte och mål

"Vi ska arbeta med att förbättra tryggheten i Helsingborg genom fysiska åtgärder och långsiktig samverkan för att skapa en attraktiv stadsmiljö. Det gör vi tillsammans med aktörer i staden genom dialog, gestaltning och aktivering."

- Stadsbyggnadsförvaltningens trygghetsuppdrag

Handlingsplanen har tagits fram i syfte att fungera som vägledning när vi planerar, bygger och förvaltar staden. Planen beskriver också ställningstaganden för vilka strategier och metoder som vår förvaltning ska arbeta med i våra trygghetsprocesser.

Målet med handlingsplanen är att ge oss en gemensam grund och förutsättningar i trygghetsarbetet.

Vi kommer att utvärdera resultatet av trygghetsprojekt som är platsspecifika och har en investeringsbudget över 1 miljon kronor genom kvalitativ dialog före och efter, till exempel med en referensgrupp.

Planens ramar

Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön omfattar de offentliga rummen i hela kommunen och tidsbegränsas efter investeringsbudgetens tidsram.

Trygghet i det offentliga rummet är en gemensam fråga där staden måste samarbeta med andra aktörer, vilket denna handlingsplan möjliggör för. Med ökad kunskap kan staden ta fram bättre insatser för att främja goda och trygga livsvillkor för alla invånare i Helsingborg.

Avgränsningar

Denna handlingsplan beskriver hur man kan öka tryggheten i stadsmiljön. Arbetet går i huvudsak ut på att förbättra och utveckla den mark som stadsbyggnadsförvaltningen har rådighet över. Frågor som rör trygghet och säkerhet i ett större sammanhang samverkar vi kring med andra förvaltningar och aktörer.

Stadens inriktning

Att Helsingborg ska upplevas tryggt och vara säkert är en av stadens inriktningar för mandatperioden 2023–2026. Det innebär att alla delar av stadens verksamheter ska arbeta trygghetsskapande inom sina områden. Inriktningens skrivning ger uppdraget

att jobba mot upplevelsen av otrygghet i det offentliga rummet såväl i vardagens övriga rum liksom mot bakomliggande orsaker.

Det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet engagerar och drivs av politiker och tjänstepersoner inom stadens förvaltningar och bolag.

Andra planer och mål

Livskvalitetsprogrammet beskriver hur vi ska skapa förutsättningar för att invånarna i Helsingborg ska få god livskvalitet där ett fokusområde är att skapa trygga och säkra miljöer. När människor är trygga har de också större handlingsutrymme och förutsättningar att förverkliga sina livsmål.

Plan för lika möjligheter beskriver hur kommunen säkerställer lika rättigheter och möjligheter för alla helsingborgare. Alla människor har samma rätt till stadens rum, både fysiskt och socialt. Utan att fysiska hinder, otrygghet, risk att bli utsatt för diskriminering och hämmande normer begränsar ens utrymme.

I ett nationellt perspektiv tar vi stöd av **Boverkets riktlinjer** om trygghet i offentliga miljöer samt Tryggare Sveriges framtagna **BoTryggt2030**.

Invigning av långbordet på Furutorpsplatsen. Foto: Moa Sundberg

2. En trygg stad

Trygghet och brott

Det finns flera faktorer som påverkar tryggheten och risken för att bli utsatt för brott, bland annat den byggda miljöns utformning men även vem du är som individ och dina tidigare erfarenheter.

För att kunna arbeta med att öka tryggheten i stads- miljön är det viktigt att förstå sambandet mellan fysisk miljö, brottslighet och otrygghet.

Varför ett brott uppstår kan förklaras med att tre faktorer måste sammanfalla i tid och rum för att ett brott ska kunna begås. Det handlar om a) en motiverad gärningsperson, b) ett lämpligt objekt eller offer för den kriminella handlingen samt c) avsaknad av kapabla väktare (låg risk att bli upptäckt eller låg social kontroll).

Brottsförebyggande åtgärder bör därför syfta till att få färre motiverade förövare, minska de lämpliga objekten och stärka de kapabla väktarna. Det brottsförebyggande arbetet brukar vanligtvis delas upp i två inriktningar, social prevention respektive situationell brottsprevention.

I stadsbyggnadsprocessen är den situationella preventionen i fokus genom fysisk utformning, skötsel och långsiktigt arbete för att aktivera platser. Genom inkludering och samverkan kan en plats förändras och den formella och informella sociala kontrollen kan öka. Att involvera exempelvis boende i aktiviteter har ofta även ett socialt preventivt värde då goda krafter och sammanhang kan reducera en individs benägenhet att begå brott. Det kan även skapa stolthet och stärka ansvaret för en plats.

Väderskyddad cykelparkering på Kungstorget. Foto: Lotta Wittinger

Jämlikhet och inkludering

Att känna trygghet är ett grundläggande mänskligt behov och en av de viktigaste delarna i en attraktiv och levande stad – hela dygnet.

Trygghet är en individuell upplevelse men det finns fyra övergripande aspekter som påverkar: individens känsla av kontroll, tillit till samhället och andra människor, anhörigas och andras säkerhet samt tro på sin egen förmåga att förhindra och hantera konsekvenser av att utsättas.

Det finns skillnader i otrygghet mellan grupper, områden, tid på dygnet och året. Generellt är det äldre, kvinnor, transsexuella, människor i utanförskap och personer med funktionsnedsättning som i högre utsträckning är otrygga.

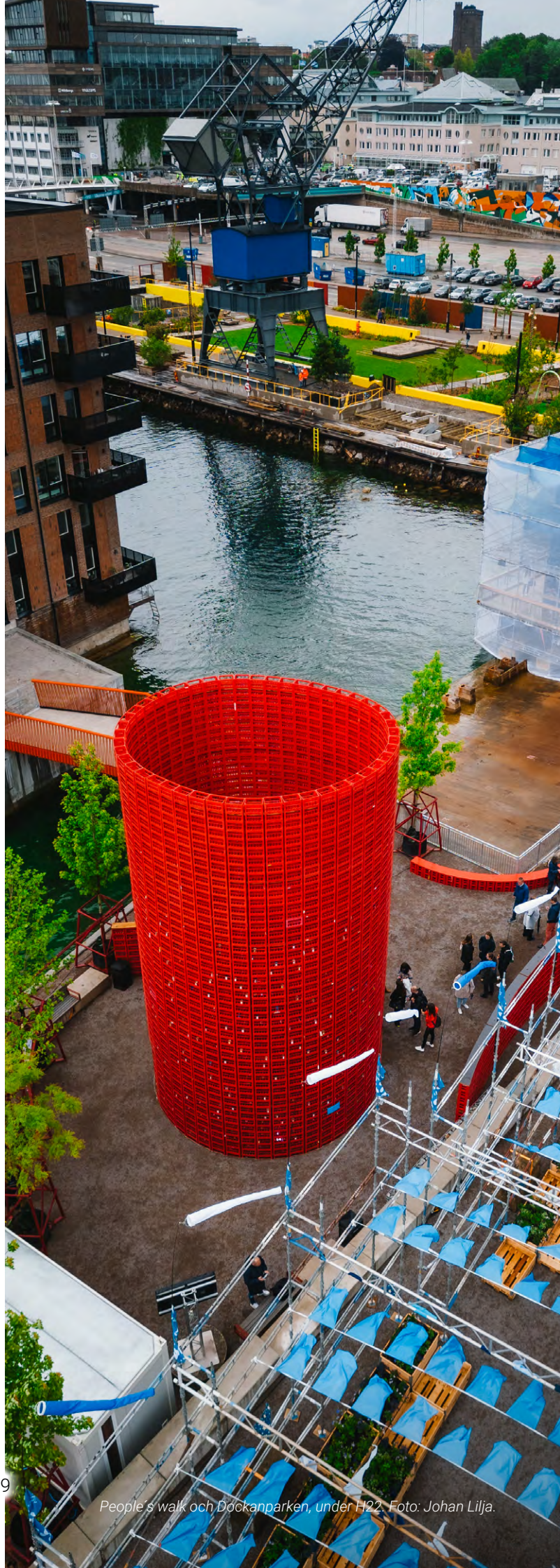
Med en jämlik stadsplanering synliggörs de ideal och normer som styr vår vardag för att skapa en inkluderande stad. Ambitionen är att den byggda miljön och stadsplaneringen tar hänsyn till alla diskrimineringsgrunder, social hållbarhet och mänskliga rättigheter. Det är ett långsiktigt arbete där vi aktivt måste prioritera grupper som behöver lyftas inom olika aspekter, för att ge alla samma förutsättningar.

JämtJämlikt

Alla vill ha en jämlik stad, ändå fortsätter vi att bygga städer som vi alltid har gjort. Vi upplever att det finns en motsättning mellan hur vi vill arbeta med stadsplanering och hur vi faktiskt gör det. För att överbrygga det har vi tillsammans med externa aktörer arbetat fram certifieringen JämtJämlikt.

JämtJämlikt är en systematik som innehåller både process och verktyg för en ökad social hållbarhet i stadsutveckling och byggd miljö. Detta för att skapa jämlika livsmiljöer med arkitekturen som verktyg.

Läs mer om JämtJämlikt på
helsingborg.se/tryggareplatser

3. Planera bygga förvalta

HELA stadsbyggnadsprocessen

Stadsbyggnadsförvaltningens verksamhet och uppdrag utgår från processen planera, bygga och förvalta. Att skapa en trygg stad är ett ansvar som vi delar på men där agerandet varit olika tydligt beroende på avdelning och tillgång till en dedikerad budget. Under denna handlingsplan fortsätter arbetet med att utveckla trygghetsprocesserna samt förtydliga ansvar och möjlighet att påverka tryggheten.

Planera

Redan i planeringsskedet kan vi påverka ett områdes framtida trygghet. Därför är det viktigt att till exempel fundera över demografi och vilken typ av infrastruktur och mervärde som ska tillföras i området. Många intressen och perspektiv vägs samman och beaktas i processen.

I planskedet fattas beslut om fasader och färg- och materialval som i förlängningen kan ha inverkan på den sociala kontrollen och förekomsten av brott och otrygghet i ett område.

Bygga

I den här fasen kan en del beslut som påverkar tryggheten tagits i tidigare skeden och som vi måste förhålla oss till. Samtidigt har vi god möjlighet att påverka tryggheten när vi utvecklar och bygger den fysiska miljön. Våra åtta faktorer som påverkar

tryggheten är ett värdefullt verktyg för både analys och uppföljning under byggskedet. Faktorerna togs fram till Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön 2018–2023, se kapitel 4. Vi ser att det finns utvecklingspotential i liknande verktyg och stöd till skedet Planera och Förvalta.

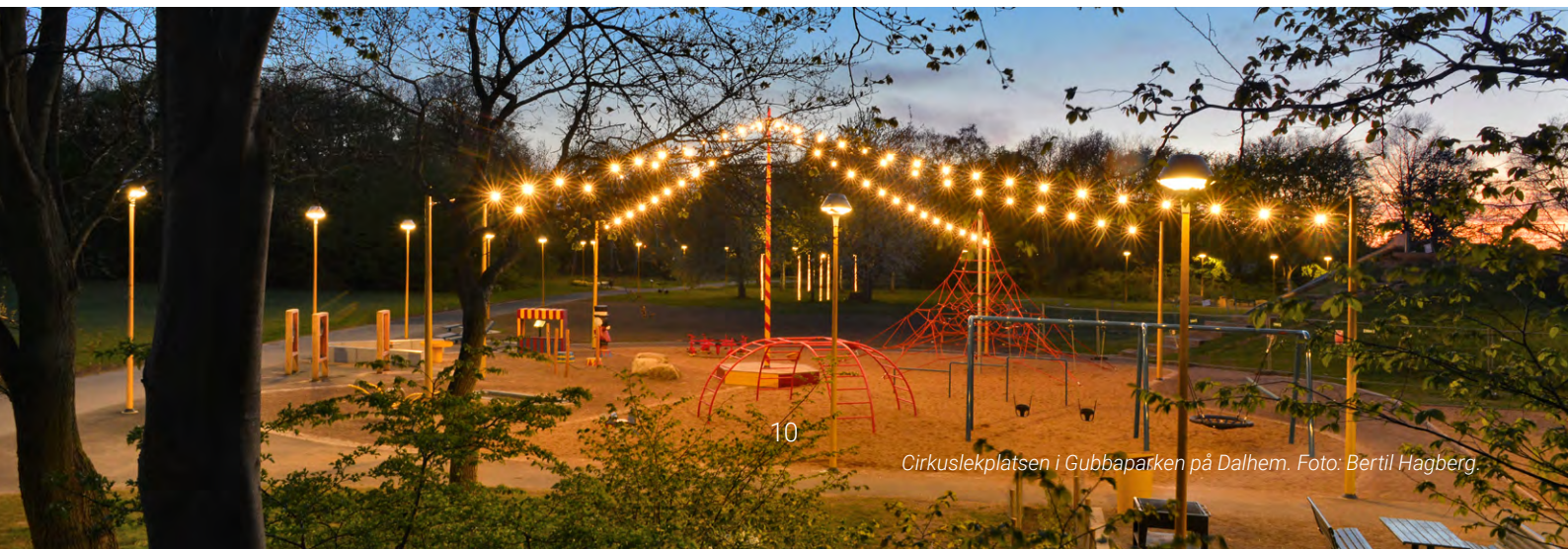
Kunskapen för hur vi utvecklar och bygger säkra trafikmiljöer är god i staden. Men uppdraget är på väg att förändras eftersom fler upplever otrygghet även om trafikmiljön är säker.

Förvalta

Hur stadsmiljön förvaltas är lika viktigt för trygghetsförutsättningarna som det arbete och de insatser skapade i tidigare skeden av planering och bygge. Att staden ska upplevas hel, ren och snygg är något vi gör vårt bästa att leva upp till. Utöver ren skötsel av stadsmiljön ingår även att arbeta med beteendeförändring.

Investeringar i stadsmiljön medför ofta ökade driftskostnader och det är av vikt att det för varje insats ingår en långsiktig och hållbar förvaltningsplan.

På utvalda platser kan vi behöva tillföra extra resurser för drift och underhåll för att bibehålla samma höga standard som övriga staden. Det kan vara på grund av att det sker mer skadegörelse eller är högt slitage i området.

Levandegöra

Att levandegöra har traditionellt inte speglats i den klassiska stadsbyggnadsprocessen, men har i Helsingborg börjat spela en allt större roll. Det innebär att vi tillför aktiviteter som till exempel konst, kultur och event i syfte att locka människor till trivsel och vistelse på platsen. Detta arbete sker i samverkan med lokala aktörer och invånare.

Inom trygghetsarbetet aktiverar vi stadsrummet utifrån varje plats specifika förutsättningar; inom ramarna för placemaking och platssamverkan.

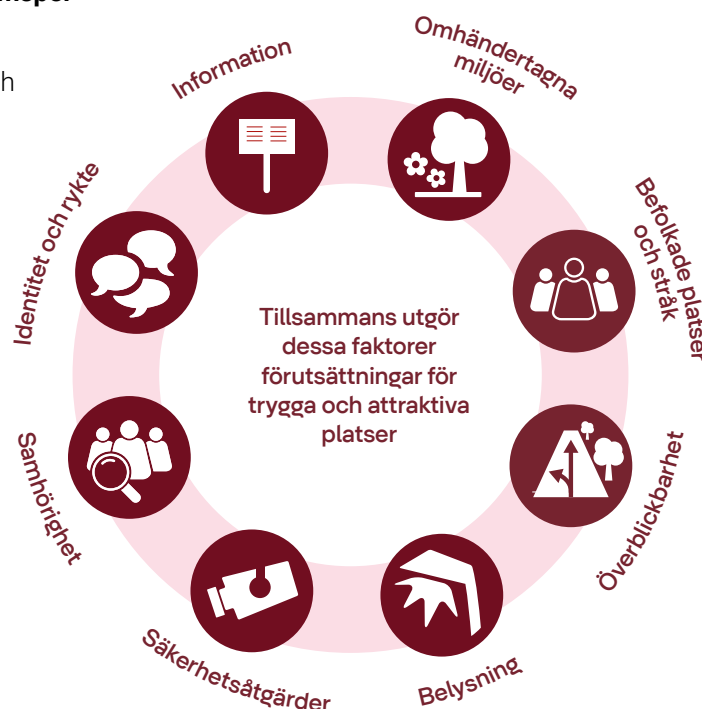

4. Faktorer som påverkar tryggheten

Upplevelsen av trygghet i det offentliga rummet är beroende av en mängd faktorer som står i samspel med varandra.

Faktorerna är ett stöd för att utforma trygga och trevliga platser. De ska användas tillsammans i analysfas av en plats eller område för att se vad som påverkar tryggheten. Likaså ska de användas i uppföljning och utvärdering efter att projektet avslutats.

Faktorerna baseras på CPTED, andra generationen. Jan Gehls 12 kvalitetskriterier för offentliga platser används med fördel parallellt med dessa faktorer för att säkerställa att vi skapar så attraktiva miljöer som möjligt.

CPTED

CPTED (Crime Prevention Through Environmental Design) är en metod som kopplar samman brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete med utformningen av stadsmiljön. CPTED innebär att stadsmiljön utformas på ett sådant sätt som försvårar eller förhindrar att brott begås.

CPTED bygger på sex principer. Dessa är image, territorialitet, tillträdeskontroll, övervakning, försvärande av brottsgenomförande och aktivering av platsen.

Gehls kvalitetskriterier

Gehl Architects har utvecklat en metod för att beskriva platsers attraktivitet med hjälp av tolv kvalitetskriterier. Kriterierna, som delas in i de tre kategorierna trygghet, komfort och njutning, är alla viktiga för att människor ska vilja uppehålla sig på en plats.

Målet är att skapa liv mellan husen på offentliga platser genom att tillföra aktiviteter och funktioner. Det är den mänskliga dimensionen och dess skala i förhållande till stadsrummet som är av betydelse, liksom upplevelsen av staden i ögonhöjd.

1. Omhändertagna miljöer

En ren och tilltalande miljö signalerar att området blir omhändertaget och känns tryggare än platser med skräp, skadegörelse och klotter. Gestaltning av den offentliga miljön har betydelse för hur omhändertagna och vackra omgivningarna upplevs. Grönska, färg och konst är viktigt i utformningen av attraktiva platser. Omhändertagna miljöer betyder också att de ska upplevas hela, rena och snygga.

2. Befolkade platser och stråk

Möten och kontakter mellan människor är viktiga att få till eftersom befolkade miljöer ofta upplevs tryggare än tomma och öde områden. Platser som är attraktiva och riktade till olika målgrupper skapar större flöden av människor och förutsättningar för social kontroll. Platser bör ha en flerkomplexitet med många aktiviteter som attraherar flera målgrupper, så att ingen grupp tar över platsen då det kan skapa otrygghet. Det är viktigt att tänka på alla säsonger och tider på dygnet.

3. Överblickbarhet

Att ha överblick över omgivningen ger en ökad trygghetskänsla. Stråk som är öppna och överblickbara gör det möjligt att orientera sig och byta riktning om man känner sig otrygg. Entréer, hållplatser och parkeringsplatser är platser som bör vara synliga från flera håll. Trafikhinder eller övergångsställen är exempel på tydlighet i trafiken som också skapar trygghet, men det kan även medföra oaktsamhet genom mindre uppmärksamhet.

4. Belysning

Ljuset är en viktig faktor för att vi ska känna oss trygga. En jämn belysning med god färgåtergivning som inte bländar gör att man ser de ansikten man möter. Rätt ljussättning betonar också rummets speciella karaktär, underlättar orienterbarheten och förhöjer det vackra.

5. Säkerhetsåtgärder

Platser med risk för brott och skadegörelse och andra händelser kan kräva fysiska säkerhetsåtgärder som avstängning och kameraövervakning.

6. Samhörighet

Känner du andra i ditt närområde blir den sociala kontrollen bättre. Genom att arbeta med samhörighet och gemenskap i bostadsområden och få boende att lära känna fler i sitt grannskap, kan också livskvaliteten och trygghetskänslan öka. I områden med bra samhörighet och social kontroll, ökar viljan att gemensamt ta itu med problem, innan dessa påverkar tryggheten.

7. Identitet och rykte

Ett områdes identitet och rykte kan påverka de boendes stolthet och ägarskap som indirekt påverkar tryggheten. En stadsdel med dåligt rykte bidrar till otrygghet då färre utifrån tar sig till stadsdelen. Bristande kunskap och information kan skapa en rädsla som inte nödvändigtvis är befogad.

8. Information

Det är bra med information om området och platser man besöker, som till exempel hur man kan felanmäla skadegörelse, upplysning om vad som händer och kartor. Dock kan en överdriven användning av skyltar och regler påverka gestaltningen negativt och ge ett rörigt intryck.

5. Trygghetsprojekt

Projekt med en riktad trygghetsbudget kan byggas upp på flera olika sätt, men förenklat kan alla åtgärder delas upp i två grupper. Fysiska åtgärder utgör grunden, som sociala insatser bygger vidare på. Tillsammans skapar de förutsättning för goda och trygga platser.

Fysiska åtgärder

Åtgärder som att öka belysning och hålla efter grönska för goda siktlinjer är en vanlig strategi för att öka tryggheten på en plats eller längs en sträcka. Den här typen av åtgärder går relativt snabbt att genomföra och ger bra resultat. Omhändertagna och välskötta platser är också viktigt för upplevelsen av stadsmiljön. Där större behov förekommer sker även upprustning genom omgestaltung och tillförande av nya aktiviteter.

Fysiska åtgärder ska utföras i hela Helsingborg, både i byarna och i tätorten. En stor del av beslutsunderlaget för åtgärder kommer från invånarna, ofta genom uppsökande stadsövergripande dialoger men också från EST-nätverket (se faktaruta) som bevakar ordningsstörningar och händelser över tid.

Sociala insatser

Förenklat menar vi att det är människorna och inte platsen i sig som skapar trygghet. Det innebär att vi behöver aktivera platser så att de befolkas av fler grupper. Exempel på det är inkluderande processer så att så många som möjligt känner ägarskap för en plats och med möjlighet att påverka sin omgivning och stad.

Ytterligare ett tillvägagångssätt är att arbeta med beteendeförändring för att få fler människor att vilja använda en plats. Det handlar även om att förändra oönskade beteenden som till exempel nedskräpning och fortkörning.

EST - Effektiv Samordning för Trygghet

Inom stadens förvaltningsövergripande nätverk EST rapporterar medverkande parter kontinuerligt in information för gemensam lägesbild. Metoden innebär en löpande inrapportering av händelser med bäring på brott och otrygghet som registreras i ett digitalt kartverktyg. EST-nätverket träffas två gånger i veckan för analys och för att identifiera lämpliga åtgärder och insatser.

I EST identifieras brottsutsatta platser, platser med risk för brott eller ordningsstörningar och kommande arrangemang med behov av förebyggande insatser.

Områdesinsatser

En områdesinsats är en långsiktig satsning med bredare angreppssätt med fokus på både fysiska åtgärder och den sociala miljön. Det är ett långsiktigt förändringsarbete som sker i samverkan med andra.

Genom att involvera invånare i processen ökar engagemanget och fler vill utveckla sin närmiljö. Den som är stolt över sin stadsdel känner även ansvar för platsen vilket ökar viljan att hålla den hel och fin. Stoltheten stärker den gemensamma identiteten och kan generera ett rikt stadsliv.

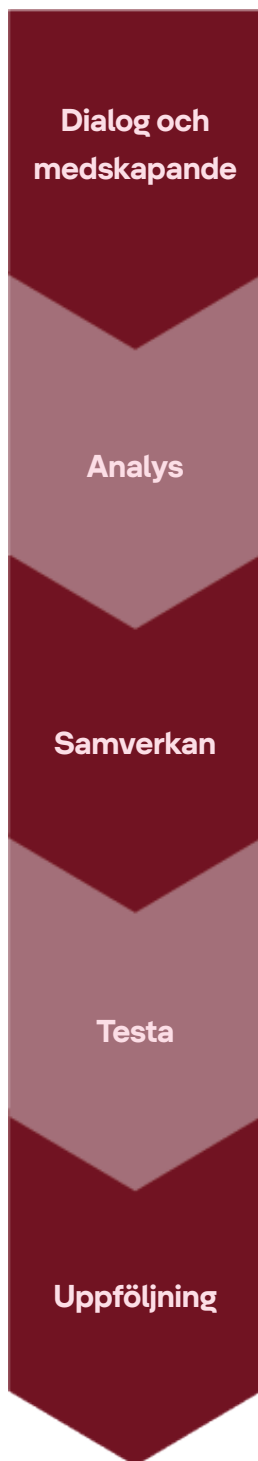
Prioriterade områden

Områdesinsatser gör vi i Helsingborg stad i huvudsak i prioriterade områden som har störst behov av långsiktiga satsningar. Vi baserar våra prioriterade områden på bland annat polisens lägesbild och socio-ekonomisk statistik för stadsdelarna i Helsingborg som vi kompletterar med våra invånardialoger och platsobservationer. Ju fler olika informationskällor som beaktas, desto mer utförlig blir lägesbilden.

I stadens inriktning **Helsingborg ska vara säkert och upplevas tryggt**, för mandatperioden 2023–2026, prioriteras de stadsdelar som utgör Helsingborgs utsatta områden utifrån Polismyndighetens definition. Nuvarande stadsdelar som ingår är: Dalhem, Drottninghög, Fredriksdal, Söder, Planteringen, Högaborg och Eneborg. Områdena utvärderas kontinuerligt och kan komma att ändras.

Viktiga delar i våra trygghetsprojekt

För att ett trygghetsprojekt ska bli lyckat bör vissa moment ingå, men i olika omfattning beroende på vilka behov och utmaningar som platsen har. Processen är minst lika viktig som resultatet.

För att uppnå säkra, trygga och attraktiva platser är det viktigt att i ett tidigt skede inkludera invånarna. Vi arbetar med olika typer av dialoger beroende på platsens behov och var i utvecklingsprocessen vi befinner oss. Förutom att bygga förtroende mellan invånare och myndighet skapar medskapande även stolthet och ägarskap för en plats.

Vi behöver förstå hur en plats fungerar och vad som påverkar den när vi utvecklar den. Vi väger samman underlag från en rad olika källor:

- Information från dialog och samverkan från invånare och sakkunniga.
- Statistik och händelser från stadens EST-nätverk inklusive brottsstatistik.
- Bedömning av platsen med stöd av våra åtta faktorer genom okulär besiktning.
- Undersökningar som till exempel Polisens trygghetsmätning

Samma metod används under uppföljningen för att mäta åtgärden.

Inom staden krävs samordning och samverkan för att vända en negativ utveckling. Enbart myndigheter klarar inte att vända en negativ utveckling i ett område, det krävs att andra aktörer och civilsamhället också tar ansvar och bidrar. Vi behöver fånga de resurser som finns i området, till exempel är eldsjälarna viktiga att hitta och stödja. Ju större samverkan, desto större effekt av insatsen.

Även om vi gör en bra analys så är problematiken bakom platser som upplevs otrygga ofta komplex. Det är inte alltid som vi med säkerhet vet att vår lösning bidrar till det förväntade resultatet och då kan ibland ett tillfälligt projekt vara en bra början. För att lyckas krävs en tydlig tidsram och uppföljning av testperioden.

Med stöd av faktorerna för trygghet mäter och följer vi upp förflyttning och resultat, för att se att vi skapat bästa möjliga förutsättningar för trygghet på platsen. Vi följer också stadens utveckling i statistiska analyser och tittar på olika trygghetsmätningar. Viktigt att poängtera är att resultatet av polisens mätning beror på många fler orsaker än en enskild aktör kan påverka. Därför är förbättringen utifrån faktorerna en bra indikator på hur vi skapat trygghet med de medel vi har att tillgå ur ett stadsbyggnadsperspektiv. EST kan även användas för utvärdering efter insats för att se på förändring och förflyttning, se sidan 14.

Olika typer av dialog inom trygghetsarbetet

I stadsövergripande dialoger är syftet att skanna av och inhämta kunskap från invånarna för att fånga upp otrygghet och frågor i ett tidigt skede. Då brukar representanter från flera förvaltningar, Polisen och andra aktörer medverka. Dialogen kommuniceras brett och resurser för åtgärder bör finnas hos respektive förvaltning.

I fördjupade dialoger är det ofta en specifik plats som styr och där det ofta finns en investeringsbudget.

Det kan också vara ett särskilt tema som driver behovet av dialog, till exempel att en viss målgrupp känner sig otrygg oberoende av en plats. I dessa lägen arbetar vi mer utforskande och behovsstyrt.

Fördjupade dialoger kan vara fokusgrupper eller trygghetsvandringar, de genomförs för att skapa samsyn och få fram detaljerad information om en avgränsad plats eller tema. Inkomna ärenden och synpunkter i vårt ärendehanteringssystem eller via kontaktcenter fungerar som komplement.

6. Resurser

Ekonomi

Finansieringen av handlingsplanens olika projekt kopplas till stadsbyggnadsförvaltningens investeringar och driftsåtgärder under åren 2024–2030.

Investeringsbudget

För att förbättra den upplevda tryggheten i Helsingborgs stadsmiljö behöver medel avsättas i investeringsbudgeten. Behovet av trygghetsåtgärder förändras över tid, därför behöver projektprioriteringen och finansieringen aktualiseras och ändras årligen. Detta görs i samband med den ordinarie budgetprocessen. Investeringskostnaden för perioden 2024–2030 uppskattas till 6 miljoner årligen.

Driftsbudget

Stadsbyggnadsförvaltningen har ett riktat driftsanslag för att kunna arbeta med trygghetsåtgärder som inte räknas som investeringar, som alltså är avskrivningsbara. Detta ska användas exempelvis

till trygghetsdialoger och åtgärder kopplade till dessa samt kostnader kopplat till platssamverkansprocesser. Andra viktiga skötselåtgärder som trasig belysning, trygghetsbeskränningar och skräpplockning ska hanteras inom stadsbyggnadsförvaltningens ordinarie budget för drift och underhållsavdelningen.

Vid genomförande av olika trygghetsprojekt kommer drift och underhåll att beaktas. I vissa fall kan det, för att öka tryggheten, vara nödvändigt att tillföra nya värden som kan medföra ökade drift- och underhållskostnader. Detta förutsätter att en parallell diskussion förs rörande kompensation av driftskonsekvenser. Annars är risken stor att de åtgärder som föreslås inte får den effekt som eftersträvas. Möjligheter att söka externa medel till handlingsplanens olika projekt kommer att prövas.

Ansvarsfördelning

Beställare

Beställare av handlingsplanen är stadsbyggnadsnämnden.

Beslut

Handlingsplan för trygghet i stadsmiljön beslutas i stadsbyggnadsnämnden. Arbetsgruppen genomför åtgärder inom ramen för beslutet och redovisar detta i nämnden.

Arbetsgrupp

Arbetsgruppen planerar verksamheten, ger förslag på prioriteringar, genomför olika trygghetsåtgärder och fungerar som en expertfunktion vad gäller trygghetsfrågor.

Genomförande

Stadsmiljöavdelningen ansvarar för utredning, gestaltning, projektering, projektledning och anläggning samt uppföljning.

Redovisning

Handlingsplanen redovisas för Forum (en mötesform på stadsbyggnadsförvaltningen som hanterar aktuella politiska frågor och diskuterar ärenden som ska vidare till stadsbyggnadsnämnden för beslut). Projektprioritering och fokusområden samt resurser stäms av med berörda enheter och avdelningar samt vid behov.

Utvecklingsmöjligheter

Nedanstående utvecklingsområden är aktuella brännpunkter som vi behöver fördjupa oss i utifrån behov och efterfrågan men där olika utmaningar gör att enkla och snabba svar saknas.

Jämlikhet – Under ämnet social hållbarhet finns det flera områden vi inte har utforskat ännu. Vi vet att ensamhet är ett växande problem likväl som ökad ohälsa och människor som lever i utanförskap. Med bättre kunskap och samverkan vill vi hitta nya former för att genom stadsmiljöns utformning och innehåll inkludera fler människor.

Kommunikation – Hur vi kommunicerar vårt arbete har betydelse, och här kan vi bli ännu bättre. Dels för att vara transparenta i hur vi använder resurser, dels vilka platser som upprustas samt vilka som involveras i processen.

IoT (Internet of things) – I takt med att samhällsutvecklingen går framåt och nya tekniska innovationer tillkommer finns också möjligheter i hur vi kan och får använda teknologin i stadsmiljön. Här finns utvecklingspotential.

Kameraövervakning – Vi behöver en samsyn för var och när kameror ska sättas upp i stadsmiljön. Generellt är kameror sällan förebyggande ur trygghetshänseende, men de kan vara avskräckande och när incidenter händer har de ett värde ur reaktiv synpunkt.

Bilaga - arbetsmodeller

I denna bilaga har vi samlat flera olika arbetsmodeller som vi har testat och arbetar med som möjliggör för ett systematiskt och kunskapsbaserat arbete. Modellerna kan vara metoder, strategier och praktiska verktyg som tillämpas och justeras efter varje plats unika förutsättningar. Dessa arbetsmodeller är främst verktyg för att styra långsiktiga processer, med undantag för tunnelverktyget.

Platssamverkan

I Sverige finns det olika typer av lokala samverkan och BIDs (Business Improvement District) där det offentliga tillsammans med fastighetsägare, näringsidkare och andra aktörer går samman på frivillig basis för att gemensamt ta ansvar för ett lokalt avgränsat område. I Helsingborgs stad har vi sedan ett par år tillbaka, i varierade formationer och platser arbetat med platssamverkan enligt en rad olika modeller.

För bästa möjliga samverkan är det av vikt att involvera alla aktörer och intressenter inom en tydlig geografisk avgränsning av platsen. Då det krävs en bred kunskap och förståelse för områdets historik och utmaningar är det viktigt att allas röster och behov blir hörda inför och under samverkansprocessen. I platssamverkan som drivs i utsatta områden kan syftet vara att skapa ökad delaktighet och att boende ska känna samhörighet med sitt område och grannar.

När det gäller stadskärnor handlar platssamverkan ofta mer om att stärka det lokala näringslivet. Man kan säga att vår citysamverkan, HBGCity också är en typ av platssamverkan.

I de platssamverkan vi är delaktiga i Helsingborg har det varit platsens läge, syftet och organisationsformen som definierat ramarna för respektive samverkan. Det vi ser som krävs för en lyckad samverkan är att ta fram gemensamma mål och skapa samsyn om platsens möjligheter för att hitta lösningar på komplexa utmaningar. Organisationen i en platssamverkan behöver också förtydligas vad gäller mandat, resurser och ansvarsfördelning, optimalt ser vi att det är en person som har huvudansvar med mandat att driva processen. För att man ska lyckas med en platssamverkan är det viktigt att man tillsätter tid och resurser för att åstadkomma en riktig förändring.

Platssamverkan enligt Purple flag

Vi vill ha en levande, trygg och attraktiv stadskärna, som känns välkomnande och som inbjuder till aktivitet och vistelse. Inom Purple Flag arbetar vi sedan hösten 2016, tillsammans och genom bred samverkan, för att skapa en jämställd, trygg och attraktiv stad med ett varierat utbud och aktiviteter för alla även efter klockan 17.

En förutsättning för ett lyckat Purple Flag-arbete är samarbetet mellan olika discipliner inom det offentliga samt med den privata sektorn såsom fastighetsägare, näringsidkare och olika aktörer inom ett avgränsat område. Arbetet med att bli certifierad pågår under ett år och metoden sätter fokus på fem områden: säkerhet, tillgänglighet, utbud, plats och policy.

Vi arbetar med Purple flag på:

- Gamla stan / Maria torg
- Helsingborg C
- Söder

Platssamverkan enligt SafeGrowth

SafeGrowth är en nordamerikansk metod som syftar till att minska kriminalitet och öka tryggheten. Metoden har testats i Helsingborgs stad sedan 2020. Metoden säkerställer ett aktivt invånar-engagemang samt ett ägandeskap till det fysiska rummet i staden. Arbetet i Helsingborg har utvärderats från ett processperspektiv av Lunds universitet och finansierats delvis av Brottss-förebyggande rådet, BRÅ.

Denna modell fokuserar på att förstärka invånarna med utbildning så de förstår mekanismerna bakom kriminaliteten och otrygga platser. De lär sig om till exempel kriminologi och placemaking. Sedan tar invånarna själva fram handlingsplaner och driver projekten själva med stöd och budget från staden.

Vi arbetar med SafeGrowth på:

- Drottninghög

Platssamverkan enligt Tryggare Sverige

På flera platser i Helsingborg har vi stiftelsen Tryggare Sverige till hjälp för att styra platssamverkan.

Tryggare Sverige erbjuder kunskap om hur platsens förutsättningar påverkar uppkomsten av brott och ordningsstörningar, och genom samverkan kan man jobba långsiktigt, systematiskt och förebyggande där säkerhets- och trygghetsarbetet kan främjas.

De utgår från en trygghetsanalys av området enligt BoTryggt2030 som sedan resulterar i en handlingsplan som alla involverade aktörer arbetar efter.

Vi arbetar med Tryggare Sverige på:

- Gåsebäck
- Planteringen

Stolsmålarprojekt tillsammans med ungdomar på Fredriksdal. Foto: Lotta Wittinger.

Placemaking

Placemaking är ett viktigt arbetssätt i trygghetsarbetet för att utveckla ett område till att bli mer socialt hållbart. Det kan vara både en kortsiktig och långsiktig metod och ingår ofta som en del av en platssamverkan.

Placemaking är en övergripande idé och ett praktiskt tillvägagångssätt för att skapa trygga, inkluderande och attraktiva områden där man känner gemenskap. Rent konkret innebär placemaking aktivering och levandegöra av en plats eller ett område. Det sker genom att involvera och engagera invånare och aktörer för att tillvarata den lokala kunskapen och skapa social hållbarhet.

Det finns flera olika verktyg och metoder för att uppnå detta, flera av dem finns tillgängliga på Placemaking Europes webbsidor som Helsingborgs stad har samarbetat med i flera år.

Placemakingsatsningar i Helsingborg:

- Söderscen på Furutorpsplatsen och Gustav Adolfs torg, som en del av Älskade Söder (platssamverkan)
- Tillfällig aktivering av Drottninghögs torg som en del av SafeGrowth (platssamverkan)

JämtJämlikt

För att skapa en trygg stadsmiljö där alla känner sig sedda, hörda och välkomna måste vi jobba med jämställdhet och jämlikhet i det offentliga rummet. Helsingborgs stad har tillsammans med Tengbom arkitekter, RISE och Raoul Wallenberg Institutet tagit fram ett certifieringssystem för jämlika platser som inkluderar alla med fokus på stadens gemensamma rum.

Man kan arbeta med JämtJämlikt och anpassa efter egen förmåga, man behöver inte göra en certifiering utan kan inspireras av de verktyg och metoder som finns tillgängliga gratis.

Vi arbetar med JämtJämlikt på:

- Peoples Walk i Oceanhamnen

Arbetsmodeller för investeringsprojekt

Gemensam satsning inom lek, grönstruktur och trygghet

Inom respektive områden; lek, grönstruktur och trygghet finns framtagna handlingsplaner med riktade resurser.

På platser vi gjort trygghetssatsningar har det samtidigt funnits behov att titta på grönstrukturen och lekmöjligheten. En strategi vi använder oss av är därför att slå samman satsningarna.

Fördelarna är flera, dels samlar vi kunskap och kompetens inom flera områden, dels möjliggör det för oss att effektivisera processen och därmed hitta nya lösningar som tillför större värde som är mer hållbara för invånarna.

Exempel där vi har satsat gemensamt:

- Parken vid skolan i Mörap
- Viskstråket
- Parkområdet i Västergård
- Parkområdet i Fredriksdal

Tunnelverktyg

I Helsingborg har vi haft en satsning på att göra tunnlar tryggare. Nedklottrade, trånga, folktomma och dåligt upplysta tunnlar upplevs av många som en otrygg plats. Samtidigt utgör stråk och gång-tunnlar en viktig del i en transportsträcka som måste passeras till och från till exempel arbete och skola. Trevliga och vackra tunnlar möjliggör för ökad rörelse och närvaro vilket därmed kan öka tryggheten.

Tillsammans med Placemaking Europe har vi tagit fram ett tunnelverktyg för hur man går tillväga, som finns på helsingborg.se/tryggareplatser.

Exempel på tunnlar som vi gjort om:

- Tunnel mellan Drottninghög och Fredriksdal under Vasatorpsvägen.
- Tunneln mellan Närlunda och Söder under Södra Stenbocksgatan.
- Tunnlar till Gubbaparken på Dalhem.
- Tunnlar i Rydebäck under Ytterövägen.

Invingning av Dinosaurielekan på Fredriksdal. Foto: Johan Lilja.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Järnvägsgatan 22
251 89 Helsingborg
Telefon 042-10 50 00

helsingborg.se

HELINGBORG